

PRØVEGRAVNINGSRAPPORT FOR UNDERSØGELSERNE PÅ EN DEL AF MATR.NR. 1a OG 2a, STENBÆKSHOLM, FODBY SOGN, Ø. FLAKKEBJERG HERRED.

ALMAGERGÅRD II (NÆM 1998:114 = 1995:134)

NÆSTVED GOLFBANE, ETAPE 2/I (Sydvest-del)

Forud for anlæggelsen af anden etape af golfbanerne ved Næstved Golfklub, blev det aftalt at jordejer (Ole Holbøll) ville stille maskinkraft til rådighed ved forudgående arkæologiske prøveundersøgelser.

Forud for prøvegravningen var området blevet rekognosceret i efteråret 1995, hvor også det arkivalske materiale var blevet gennemgået (jf. rekognosceringsrapport, NÆM 1995:134).

Den første del af anlægsarbejdet inddrog den sydvestlige del af det berørte område. Dette omfattede stort set den sydlige del af området vest for det nord- syd gående markdige (jf. bilag).

Dette område var karakteriseret af i vest en højderyg strækkende sig som en tunge i nord-sydlig retning og bestående af to mindre plateauer beliggende omkring kote 12-13 (DNN). Mod vest og nord var faldet til laverliggende (og vandholdige) områder forholdsvist brat, mens mod øst en smule mere jævnt. Dette østlige område (beliggende omkring kote 8-9 (DNN)) synes dog ligeledes tidligere at have være vandholdigt. Områdets nordgrænse blev stort set angivet af det tidligere ålejes øst-vestgående forløb. Ålejet, der optræder på kort fra 1830, var ved prøvegravningen delvist opfyldt, men kunne tydeligt erkendes både i landskabet og meget markant i søgegrøfternes profiler.

Prøvegravningen fandt sted 23.-24. samt 29. IX. 1998, udført af Thomas Roland, Næstved Museum efterfulgt af nogle dages gravning af de fremkomne gruber ved Erik Bo Lilienfryd (assistent ved Næstved Museum) samt Knud Ambrus og Poul Ulrik (frivillige).

Der blev udlagt ialt 19 søgegrøfter af varierende længde, hovedparten forløbende i stort set nord-syd gående retning, let afvigende mod øst (jf. oversigtsplan, indmålt i marken vha. målebånd). På plateauerne blev disse lagt forholdsvist tæt (20-25 meters afstand) mens de resterende mere spredt, bestemt af topografi og andet.

Særlig opmærksomhed blev således rettet mod lokaliseringen af de to gravhøje, der på 1830-kortet var markeret beliggende indenfor det berørte område (pkt. 2 og 3 i rekognosceringsrapporten). Det lykkedes dog i ingen tilfælde at genfinde disse. Forklaringen herpå kan enten være, at disse tidligere høje idag fuldstændigt er pløjet i bund (især plateauerne bar tydelige spor efter kraftig pløjning/grubning ned i nuværende undergrund) eller, at der er tale om fejllæsning af 1830-kortet. Ved nærmere eftersyn kan den lavtliggende "høj" (pkt. 2) således blot være en almindelig højdekurvemarkering (sidste udløber af højdedraget). Anderledes gælder det for "højen" pkt. 3. Hér

synes ingen tvivl om signaturen på 1830-kortet. Dog fremkom ved prøvegravningen ca. 20 m fra det markerede punkt en meget stor, tilsyneladende næsten cirkulær grube (Anlæg E) med en diameter på ca. 7,5 m og en dybde af ca. 1,7 m under nuværende overflade. Gruben var stort set fundtom, men enkelte småstykker af (tilsyneladende nyere tids) tegl angav dateringsrammen. En mulighed er således, at det store hul har stået åbent ved opmålingen af 1830 kortet og er blevet markeret på dette med en signatur tilsvarende "høj".

Prøvegravningens resultater var meget sparsomme. Spredt over det store område fremkom således kun enkelte, ukarakteristiske smågruber, en mulig kogegrube (Anlæg D) samt tre store tre gruber indeholdende keramik (Anlæg A- C).

De tre gruber A-C var af anseelig størrelse og generelt fundrige. Som det fremgår af oversigtsplanen lå de alle på den nordøstlige del af plateauet, men så forholdsvist spredt, at en indbyrdes sammenhæng ikke var givet. Den fundrigeste af de tre (Anlæg A) var tæt pakket med skårflager, der dog kun delvist kunne sammensættes. Keramikken var temmelig ens i de tre gruber, og bestod hovedsageligt af en forholdsvis groftmagret bopladskeramik. Enkelte stykker var dog af en lidt finere karakter. Dateringen falder indenfor yngre bronzealder, især dennes yngre del.

Gruben Anlæg A indeholdt endvidere en del smuldrende, brændt ler/lerklining og en del aske i bunden. Der kunne dog ikke erkendes egentlige anlæg eller lignende i gruben, og den kan derfor ikke opfattes som andet end affaldsgrube, sandsynligvis med en fortid som lertagningsgrube. Denne tolkning gælder også for de øvrige to gruber.

Den store ophobning af keramik i de tre store gruber antyder en betragtelig aktivitet på stedet. Som allerede nævnt kunne denne dog på ingen måde dokumenteres på anden vis. Der fremkom således ingen stolpehuller i nogen af søgegrøfterne, ligesom andre anlæg var stort set fraværende. Det må derfor antages, at de tre gruber har udgjort de sidste bevarede rester af en nu fuldstændig bortpløjet bopladsområde. Dette synes at kunne bekræftes af det kun tynde pløjelag, der sås på højningens top, hvor der mange steder i undergrunden var tydelige ar efter dybdepløjning/grubning.

De lavereliggende dele mod øst var ligeledes uden anlæg (en lille udateret brandgrube undtaget). De fremkomne fyldskifter syntes således alle naturskabte, sandsynligvis som følge af, at området har henstået fugtigt (vandfyldt ?) indtil nyere tid.

Ud fra prøvegravningens resultater syntes yderligere undersøgelser på det gravede område ikke nødvendige.

ANLÆGSREGISTRANT

Anlæg A

Affaldsgrube

Stor, langstrakt grube, ca. 2,5 x 5 m, orienteret NØ-SV. Den NØ-lige del af gruben betydeligt dybere nedgravet (ca. 1,10 m) end den SV-lige. De øverste ca. 50 cm. i gruben bestod af en gråbrun let leret, sandet muld med trækul. De nederste ca. 50-60 cm havde tillige et meget stort indhold af aske. Imellem disse to lag sås et 3.8 cm tykt lag indeholdende store mængder brændt ler (lerklining?). Hele gruben indeholdt meget store mængder keramik (yngre bronzealder). Stort set totaludgravet.

Anlæg B

Affaldsgrube

Stor, langstrakt grube ca. 2 x 4 m orienteret NV-SØ. Forholdsvis lavbundet, op til ca. 30 cm. med noget keramik (yngre bronzealder). Størstedelen udgravet.

Anlæg C

Affaldsgrube

Stor, langstrakt grube ca. 3 x 5 m orienteret NV-SØ, op til ca. 60 cm dyb. Indeholde spredte stykker af keramik (yngre bronzealder?). Kun delvist udgravet.

Anlæg D

Kogegrube?

Næsten cirkulært(?) trækulsfyldt anlæg, knap 2 m i diameter. Kun delvist udgravet.

Anlæg E

Lertagningsgrube?

Tilsyneladende cirkulær (ca. 7,5 m i diameter) nedgravning, op til 1,7 m dyb. Indeholdt få stykker nyere tids tegl.

FUNDLISTE (1998)

Anlæg A

Randskår med orna.	11
- uden orna.	49
Sideskår med orna.	61
- uden orna.	796
Sideskår af sikar	7
Sideskår m. hank	1
Side/bundskår	37
Bundskår	37
Lerklining (større stk.)	32
- (mindre stk.)	>100
Flint (afslag)	>50
Slagger(?)	2 små poser
Forarbejdet ben (håndtag??)	1
Knogler	2 store poser

Anlæg A, askelag (mærket AS)

Randskår uden orna.	1
Sideskår med orna.	2
- uden orna.	42
Lerklining	1

Anlæg A, nederst (mærket NE)

Randskår med orna.	2
- uden orna.	7
Sideskår med orna.	4
- uden orna.	101
Sideskår af sikar	2
Bundskår	7

Anlæg B

Randskår uden orna.	10
Sideskår uden orna.	120
Sideskår af sikar	2
Bundskår	2

Lerklining	18
------------	----

Anlæg C

Randskår	8
Sideskår uden orna.	67
Bundskår	2

Løsfund fra østdel, del 1

Sideskår m. orna.	1
Flintafslag	3